

ското население, а това предизвика раздробяване на полските имоти, и отъ друга страна изникна новата индустриална класа и се разви националната търговия. Особно се засили процесът на обедняването на селското население следъ голѣмата война, презъ която се изхаби и загуби голѣма частъ отъ инвентаря и добитъка на селскитѣ стопанства и неговото замѣняване стана трудно вследствие на обезценяването на националната ни монета. Въ сжщото време като изключимъ последнитѣ 6 години на криза, се развива съ бързи крачки индустрията и едрата ни търговия, благодарение на които се натрупаха значителни богатства въ известни градове. Така че, едва презъ последното десетилѣтие може да се говори и то до известна степенъ, за по-голѣми отличия между града и селото по отношение на съсредоточенитѣ тамъ състояния. А пъкъ последната криза въ земледѣлското производство показва за лишенъ пътъ, въ каква тѣсна зависимостъ се намиратъ града и селото въ стопанско отношение. Така че, за създаване у насъ на една межда, която навремена да се увеличава до пропастъ между селото и града, вследствие на чисто стопански причини, едва ли може да се говори.

Набелязаното по-горе духовно единство между селяни и граждани продължава да сжществува и презъ първитѣ години следъ освобождението, значи въ времето, когато се създава градска интелигенция въ по-голѣми размѣри, благодарение на сравнително бързата организация на учебното дѣло въ младото княжество, което се нуждаеше твърде много отъ образованъ чиновнически апаратъ. Чиновничеството и военната кариера, като приятни и доходни занятия, привличали много младежта, а тѣй сжщо и възрастни мъже отъ всички слоеве на градското, а скоро следъ това, и на селското население. Изгледитѣ за добре платени и леки служби сж давали силенъ импулъс на стремежа къмъ учение, който изглежда, че е вроденъ въ нашия народъ.

Много семейства не жалятъ срѣдства, изхарчватъ и последнитѣ си спестени пари, за да изучатъ синоветѣ си, а нѣкои и дъщеритѣ си у насъ или въ странство. Защото, надеждата за бързо и леко издигане въ материално и обществено отношение, е привличала мнозина въ по-горнитѣ, а именно въ срѣднитѣ училища. Така въ 5—6 години се създаде една вече значителна бюрократическа и военна интелигенция, контингентитѣ на която не даваха само градоветѣ, но и селата, ако и въ по-малка степенъ. Изхождаща изъ недрата на народа, закърмена и отрасла въ епохата на възстанията отъ 1876 година и освободителната война, когато се е проявилъ стихийно народния духъ, тази интелигенция е била още пропита отъ този народенъ духъ, била е близко съ народа и съ право може да се нарече народна, както това прави Я. Сакжзовъ въ неговата книга „България въ своята история“. Обаче, съ течение на времето живитѣ спомени на освободителното движение започватъ да заглъхватъ, влиянието на по-рано така спонтанно проявилъ се народенъ духъ започва да ослабва и подрастващата интелигенция започва да се отчуждава отъ тоя народенъ духъ. Като най-главни причини на това отчуждаване азъ считамъ въведената въ училищата учебна система и оная отрицателна проява на политическия животъ у насъ, на които ние дължимъ по-голѣмата частъ отъ националнитѣ си нещастия — партизанщината.

Не искамъ ни най-малко да хвърля упрѣкъ върху нашето цѣлокупно учителство, тѣй като, преди всичко, въвеждането на въпросната учебна система не бѣ неговъ починъ, а инициатива на отдѣлни личности,